

KJELLER FLYPLASS – VIRKSOMHET OG HENDELSER FØR JETFLYENES TIDSALDER

Kjeller er landets eldste flyplass, og den nest eldste i verden i fortsatt drift. Ekspонатet viser virksomhet og hendelser knyttet til flyplassen fram til rett etter Andre verdenskrig, da jettflyene overtok forsvaret av landet. Innledningsvis vises forhold som kan ha medvirket til lokaliseringen, og etableringen av Hærens flyvevesen på Kjeller. Videre vises flyvningens pionertid, både i form av offentlig luftpost og en sjelden gjest på flyvning jorda rundt. Deretter den militære virksomheten på 1930-tallet, og den påfølgende Andre verdenskrig med tysk okkupasjon og alliert bombing. Til slutt etterkrigstiden med ny opplæring av flyvere. Hovedtyngden til ekspонатet er innenfor tidsperioden til UPU og før 1945.

PLAN

1. Innledning.

Lokalisering

Kjeller gård.

2. Lahaugmoen. Militær nabo med lang historie.

3. Feltpostkontor nr. 16, øvelse i 1907.

Etablering

4. Hærens Flyveskole.

5. Sønnenfjellske Flyveavdeling.

Sivil virksomhet

6. Postflyvningene fra Kjeller, 1929 og 1931 – I.

7. Postflyvningene fra Kjeller, 1929 og 1931 – II.

8. Jimmie Mattern, rekordforsøket i 1933.

1930-tallet

9. Flyvebataljonen på Kjeller.

10. Hasler frankeringsmaskin, skiftende vilkår.

Tysk okkupasjon

11. Portofri tjenestesak – I.

12. Portofri tjenestesak – II.

13. Sanitetsopplæring og lokal tannlege.

14. Feltpost, Flak-regimentet.

15. Amerikansk bombing.

Jetflyene kommer

16. Luftforsvarets flygeskole etter 1945.

KILDER:

Løhre, Arvid: «Kort fra Lahaugmoen i 2014.»

(Tidsskrift for Krigs- og Feltpost nr 3/2008.)

Løhre, Arvid: «Kjeller flyplass 85 år.»

(Filatelistisk Årbok 1998, fra Romeriksfilatelisten.)

Løhre, Arvid: «Kjeller flyplass: Luftpostbrev fra 1931!»

(Romeriksfilatelisten nr 2/1999.)

Løhre, Arvid: «Posten i Kjeller-området. Med flyplass i snart 100 år.» (INFO/Oslo Filatelistklubb nr 1/2010.)

Lørdahl, Erik: «Tyske militære avdelinger og feltpostnumre tilknyttet Norge 1940-1945» (2001)

Modalsli, Sigbjørn (red.): «Kjeller. Senteret for Norsk luftmilitær teknikk gjennom 90 år. 1912-2002.»

(FLO/LUFT, Kjeller, 2003.)

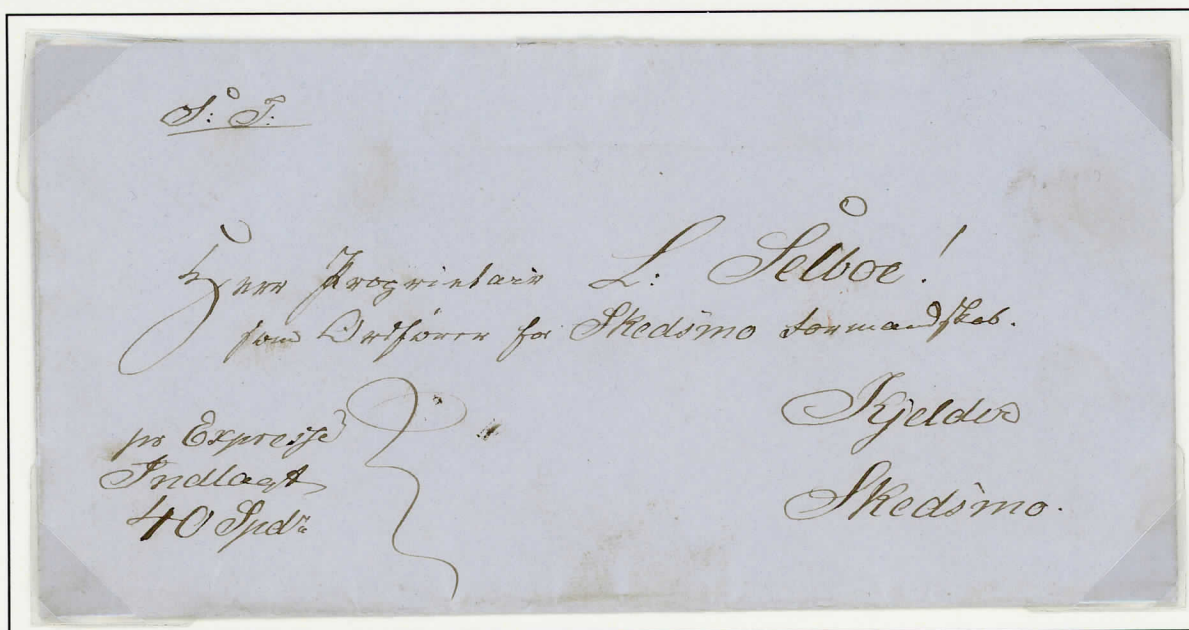
Arveng, Knut: «Luftforsvarets Flyskole (LFS) de første årene etter krigen.» (26.10.2009 – upublisert notat.)

Aftenposten /eAvis, arkiv – div. nr.

LOKALISERING. Kjeller gård. Midtpunkt også på 1800-tallet.

Den tidligere «ordfører-gården» Kjeller ble i 1910 overtatt av Martin Hansen Brøther, som eide den sammen med utenriksminister Nils C. Ihlen. Kjeller flyplass ble anlagt i 1912 på et jorde som tilhørte gården. Her ble det i første omgang oppført et enkelt skur med verksted og oppholdsrom. I 1917 utstedte eierne et skjøte til militæretaten på et større areal.

I februar 1914 begynte Roald Amundsen som den første flyeleven på Kjeller, mens han bodde hos M. H. Bøhler.

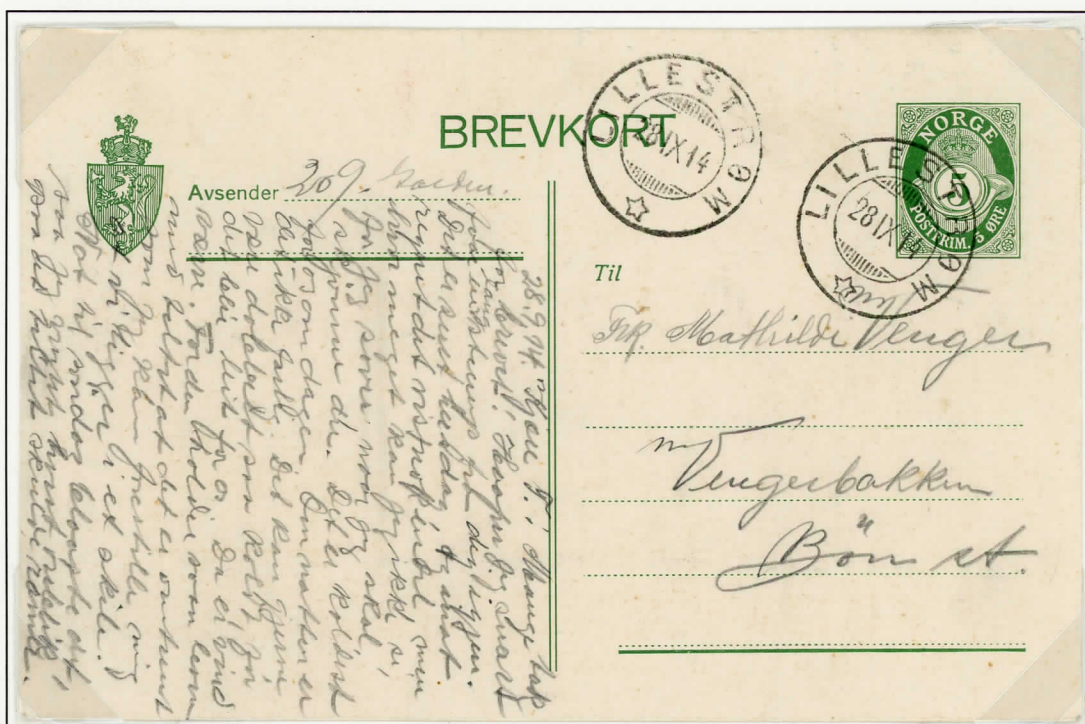
UDATERT VERDIBREVOMSLAG TIL «Kjeller / Skedsmo». Adressert til «S. T. / Herr Proprietair L. Selboe! / som Ordfører for Skedsmo formandskab.» Påført nederst til venstre: «pr Expresse / Indlagt / 40 Spd.». Lars Petter Selboe på Kjeller gård var ordfører 1846-47 og 1850-53, og brevomslaget må være fra en av disse periodene. Den gang var det ingen offentlig postomdeling innen Skedsmo kommune, og dette verdebrevet ble sendt med privat bud. 40 spesidaler tilsvarer kr 160, og til sammenlikning var en daglønn for en arbeider på Hovedjernbanens anlegg kr 3,40.

Postkort «Fra Lahaugmoen. Leirslagning». Postkort som viser leirslagning med militære pyramidetelt. Kortets bakside tyder på at det er laget i 1905 eller 1906.

Ved *Kongelig reskripsjon* ble det i 1791 bestemt at Lahaug skulle være sjefsgård for kompanisjefen ved *Skedsmoske dragonkompani*. Siden ble området mer eller mindre sammenhengende brukt til militære formål. Området er i dag omdisponert til andre formål.

Fra Lahaugmoen er det god utsikt over store deler av Kjeller, og gardesoldaten som sendte brevkortet nedenfor, skrev høsten 1914 følgende: – «Det blir vistnok ikke farlig med regnet denne uke. Det blåser stadig bort igjen. Det bliver ingen flyvere at se heller i denne vind.» –

Brevkort sendt fra Lahaugmoen, brakt til Lillestrøm postkontor av de militære. Håndstemplet LILLESTRØM 28 IX 14. Adressert til «Frk. Mathilde Venger / Vengerbakken / Bøn st.» Som avsender står «209. Garden», og «Din Ole». Dette var soldat i H.M. Kongens garde, nr 209 Ole Trolsnes, født i 1890. Han ble senere gift med Mathilde. I tiden omkring Første verdenskrig ble Lahaugmoen benyttet både av Garden og av 2. Brigades underoffiserskole.

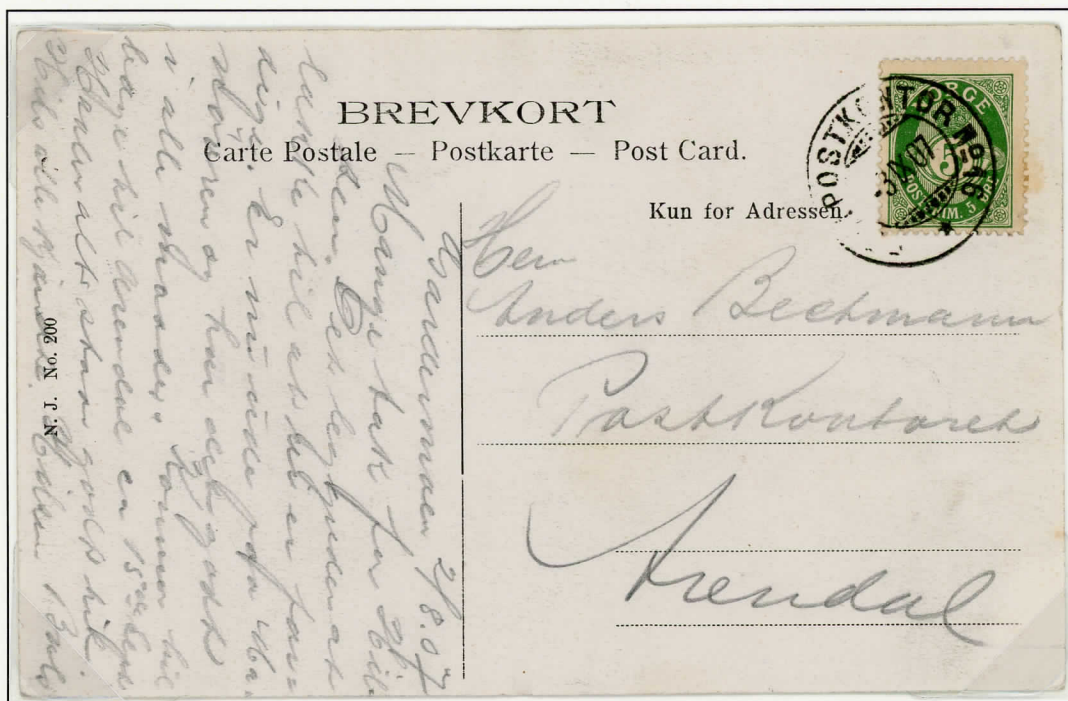

FELTPOSTKONTOR N° 16 (SL) -2 IX 07, 5 øre porto, postkort innenlands, 16.6.1877–1.7.1919. I følge teksten på kortet, var Sydpartiets stab forlagt ved Kjellerholen. Sendt med militære mannskaper, trolig utvekslet direkte med *Nordbanernes posteksp. I* på Lillestrøm stasjon.

Unik indikasjon på at Hæren kjente godt til området på Kjeller ved Lillestrøm, som 5 år senere, i 1912, ble valgt til base for landets første flyplass.

FELTPOSTKONTOR N° 16, i virksomhet 1.9.1907–7.9.1907.

Etablert ved Kjeller, Lillestrøm for Sydpartiet under felttjenesteøvelsene mellom Nitelva og Vorma.

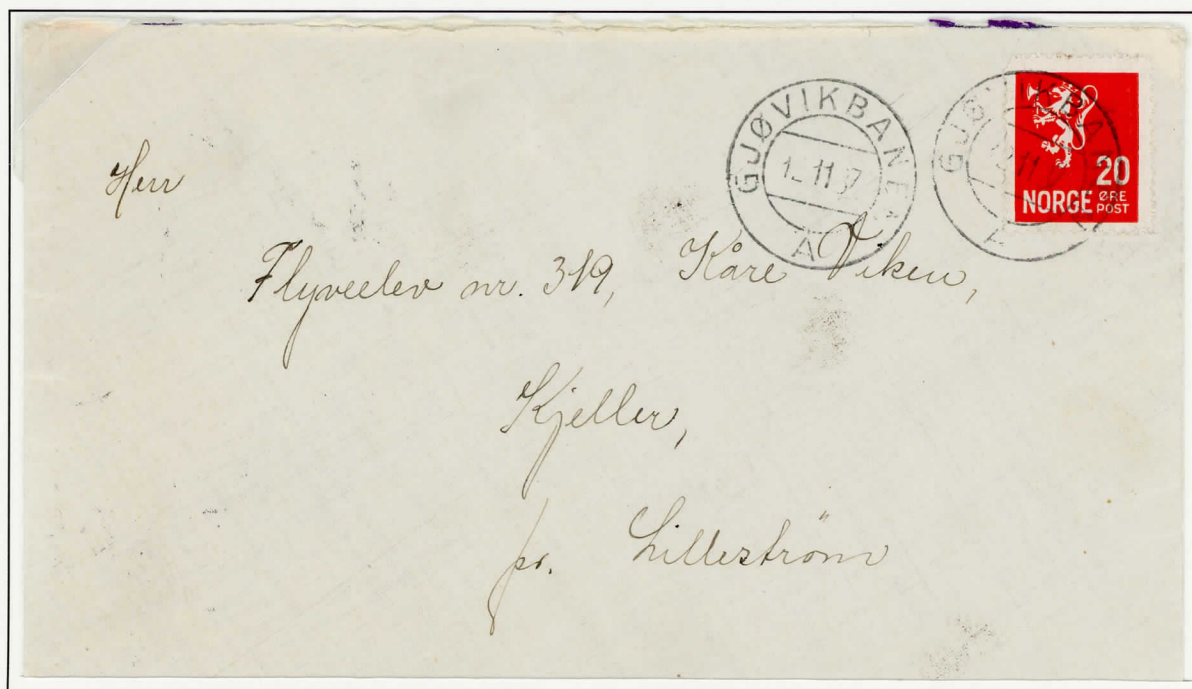
FELTPOSTKONTOR N° 16 (SL) -3 IX 07. Kortet er datert «Gardermoen 2 / 8 . 07» (feil månedsnummer!), men det står: «Er nu ude paa Manøveren...». 3. 9.1907, våpenøvelsens 2. dag, ble *bagagetrænet* forflyttet fra Kjeller over Ris til Skedsmokorset. *Partistaben* gikk i bivuak ved Gjerdum prestegård.

Sendt med militære mannskaper, *Nordbanernes posteksp. I* til Kristiania og *Kristiania – Bergen posteksp.* til Arendal.

Konvolutt fra Hærens Flyveskole. Poststempel (type SL) LILLESTRØM 21 IV 32.
20 øre brev innenlands, adressert til Vågåmo.

Hærens Flyveskole ble formelt opprettet 1. juli 1914. Den 1. juli 1916 kom flyskolen i gang med det første ordinære fulltallige kurset for utdanning av flygere. Den var til å begynne med underlagt teknisk avdeling. Fra sommeren 1917 ble skolen organisert som en selvstendig avdeling.

Brev adressert til «Herr / Flyveelev nr 319, Kåre Viken, / Kjeller, /pr. Lillestrøm».
Brevet har avsender bak fra Raufoss, stemplet GJØVIKBANEN / A (type TA) 12 11 37.

5. ETABLERING. Sønnenfjellske Flyveavdeling (SFA) på Kjeller

HÆRENS JUBILEUM 1628 - 1928. I 1928 ble det feiret et 300-årsjubileum for hæren.

Det ble utgitt et brevmerke til anledningen. Dette setter hærens mest moderne våpengren på topp, flyvåpenet. Sønnenfjellske flyveavdeling på Kjeller ble opprettet etter en rekke stortingsproposisjoner i 1913, 1916 og 1918

(Kopi av baksiden av konvolutten fra desember 1929, nedenfor)

Kort tid senere, fra 1. januar 1930, ble SFA utvidet til en flybataljon, og det øverste av disse to stemplene ble avleggs.

SØNNENFJELLSKE FLYVEAVDELING / Kjeller Flyveplass / pr. Lillestrøm, avsenderstempel bak på konvolutt. Adressert til «Fl. persj. E. Abrahamsen». 20 øre Tjenestemerke på Militærsak konvolutt, med «Underretning om fremmøte, / hvis det blir mobilisering i 1930». Datostemplet LILLESTRØM (SL) -6 XII 29. Sendt med togpost Oslo – Lillestrøm til Oslo, Vestbanernes postekspedisjon til Porsgrund. Omadressert og stemplet PORSGRUND (MH) 7 XII 29 -6-14. Sendt samme vei tilbake til Oslo, turstempel bak: OSLO 1 TUR -8 XII 29.

6. CIVIL VIRKSOMHET. Postflygningene fra Kjeller 1929 og 1931 – I

Kopi av ankomststempel bak, kl. 08:00 1.6.1929.

← Brevstempler fra kontraktøren HALLE & PETERSON / OSLO og samarbeidspartneren i Sverige, A. B. AEROTRANSPORT / FLYGSTATIONEN I MALMÖ.

Førsteflygning på nattpostruten fra Kjeller, 30.5.1929 til England. Oslo BR. I 30 V 29 12 (klokka 12:00). Rekommandert luftpostbrev. Postbil Oslo – Kjeller til postflyets avgang 17:45. Videre sendt med fly *Malmø – København – Hamburg – Bremen – Amsterdam – London*. Derfra med nattposttoget *North West Night Down*.

Postflygningene fra Kjeller med Gipsy Moth landfly: 30.5. – 28.6.1929 Oslo (Kjeller) – Göteborg – Malmø. 1.6. – 9.8.1931 Oslo (Kjeller) – Göteborg. I 1930 og etter 9.8.1931 var det sjøfly fra Gressholmen i Oslofjorden.

Førsteflygning på nattpostruten fra Kjeller, 30.5.1929 til Nederland. Oslo BR. I 30 V 29 12 (klokka 12:00). Trykksak som luftpost til Amsterdam. Postbil Oslo – Kjeller til postflyets avgang 17:45. Videre sendt med flyet fra Stockholm på strekningen *Malmø – København – Hamburg – Bremen – Amsterdam*. Ankomststempelen AMSTERDAM 31 V 29.

Siste flygning på nattpostruten fra Kjeller i 1929, 28.6.1929, til Viborg, Danmark
Stemplet BUREAU D'ÉCHANGE D'OSLO (SL) 28 VI 29, KJØBENHAVN / MALMØ 29.6.29 2. POST
samt ankomststemplet VIBORG 30.6.29 7-8 F.

Postflygningene fra Kjeller inngikk i et samarbeid mellom Posten i Norge, Sverige og Danmark. På slutten av 1920-tallet og begynnelsen av 1930-tallet var det nedgangstider, og lufttrafikken fristet ikke det private næringsliv. Postverkene i de nordiske landene var klar over flyets betydning, og satt i gang nattpostflyruter for egen regning. Virksomheten de tre årene førte til et underskudd for Norges del på kr. 66.244,-, og Stortinget ønsket ikke å støtte virksomheten etter 1931. Ca. 13.000 kg post ble befordret i alt disse tre årene ut eller inn av landet vårt.

Forretningsbrev med nattpostruten, en av de aller siste dagene fra Kjeller. Maskinstemplet OSLO Br. -6.8.31 17-18
Adressert til Hindås st. pr. Gøteborg, og påskrevet: Flyvepost, påsatt luftpostetikett på Brevavdelingen. Porto 30 øre
sammensatt slik: brev Norden 0 - 20 gram: 20 øre og luftpostavgift: 10 øre, 01.04.1929 - 01.04.1932.
Ankomststemplet bak: GØTEBORG, -6.8.31. 9-10 e, det vil si samme kveld kl 21 - 22.

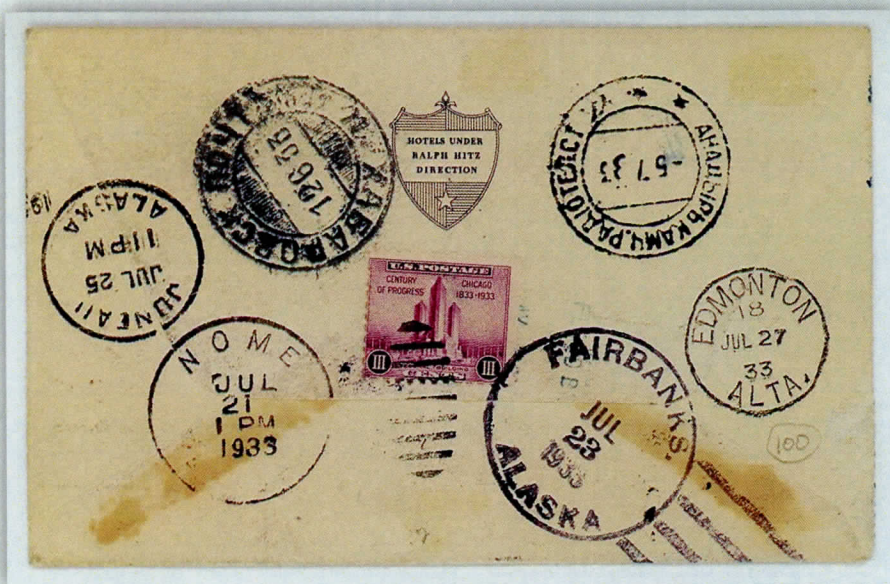
Forstørret, rentegnet kopi av det offisielle stempelet Mattern fikk bruke på de få medbragte konvoluttene, for å dokumentere landingen på Kjeller.

James Joseph «Jimmie» Mattern – pilot, forsøkte slå rekorden på soloflyvning jorda rundt i 1934.

Konvolutt signert og medbragt av Jimmie Mattern, full stempeldokumentasjon. En av de kjente konvoluttene med tydeligst stempel fra TOLLOPPSYNET / KJELLER. Mellomlandet på Kjeller mandag 2. pinsedag, den 5. juni 1933 fra klokka 04:20 til 06:40. Fikk med 3 fat drivstoff, 40 liter olje, 3 sjokoladeplater og drikkevann. (Kilde: Aftenposten)

Ca. 5 konvolutter kjent.

Flyet var en Lockheed Vega 5C, «Century of Progress». Startet i New York 3. juni 1933, skulle mellomlande i Skottland men kom ut av kurs over Atlanterhavet, og krasjlandet på en steinete strand på Jomfruland. Flyet fikk noen skader, og ble reparert i løpet av en dag av mekanikere fra «Flybåtfabrikken» ved Marinens base i Horten. Dro derfra til Kjeller, og derfra igjen videre til Moskva. Flyet totalhavarete senere i nærheten av Anadyr i Sibir den 13. juni. Mattern ble flydd videre til Nome i Alaska av den russiske piloten Sigizmund Aleksandrovich Levanevsky, hvor han sikret seg et nytt fly så han kunne fullføre flyvningen til New York.

Stempeldokumentasjon:

Med «Century of progress»

New York 3. juni
Jomfruland 4. juni
Kjeller (5. juni)
Moskva 5. juni
Omsk 6. juni
Belovo 8. juni
Krasno... ? 9. juni
Khabarovsk 12. juni

Med fly nr. 2

Anadyr 5. juli
Nome 21. juli

Med fly nr. 3

Fairbanks 23. juli
Juneau 25. juli
Edmonton 27. juli

Brev adressert til «Hr. Odd Hannevig / Jegervingen Flygebataljonen / Kjeller / pr. Lillestrøm.»

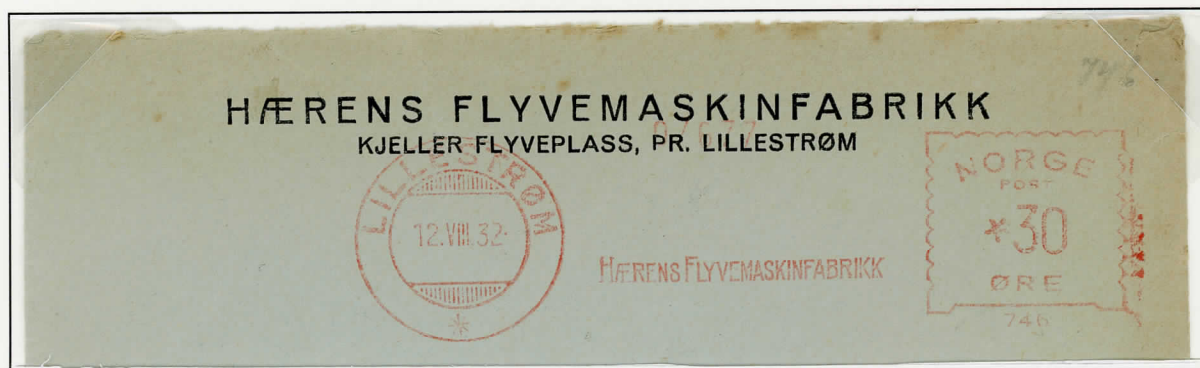
Brevet er uten avsender, men det er maskinstemplet OSLO / SOLLI 9 9 1939 / 13-18.
Ankomststemplet (maskinstempel) LILLESTRØM -9.9.39.15-17, samme ettermiddag.

Sønnefjelske Flyveavdeling ble utvidet til en flybataljon fra 1. januar 1930.
Den bestod av en jageving, en speideving og en bombeving.

Brev adressert til «Herr Øivind A. Kristiansen / Flyvebataljonen, / Kjeller - Lillestrøm.» Påført rullenr. 5143/35.
Brevet er uten avsender bak, men innholdet er skrevet av Hjørdis på Haugsten, sannsynligvis i Østfold. Det er postlagt i postkasse på tog. Stemplet «Fra tog» i rødt etter tømning i Oslo, samt maskinstempel OSLO Br. 27.9.39 13-16.
Ankomststemplet (maskinstempel) LILLESTRØM 27.9.39.15-17, samme ettermiddag.

10. 1930-TALLET. Hasler frankeringsmaskin F22, lisens 746. Skiftende vilkår.

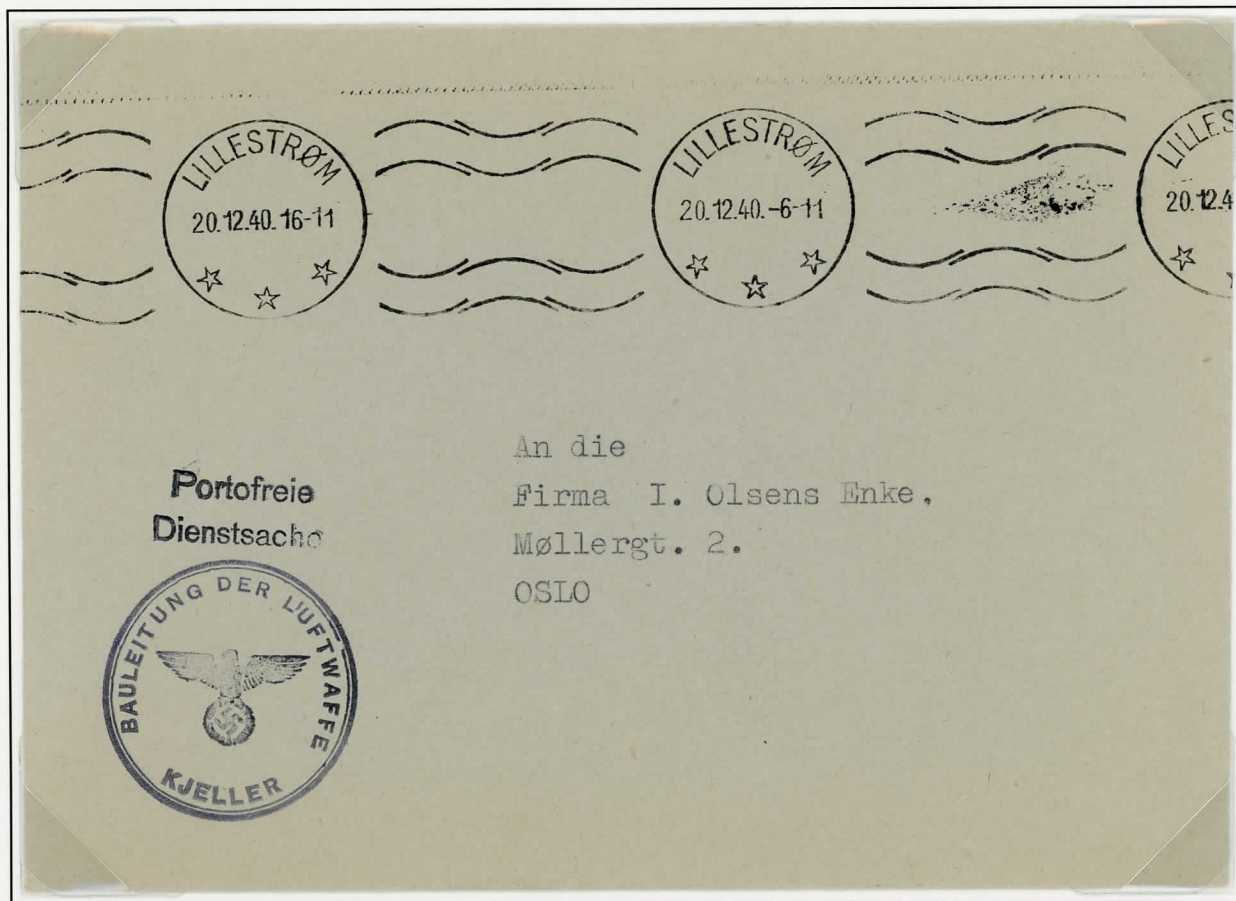
LILLESTRØM 12 VIII. 32, «NORGE / POST» i verdiklisjeen. Firmaklisjé: HÆRENS FLYVEMASKINFABRIKK. Samme avsender påtrykt konvolutten, og adressen: KJELLER FLYVEPLASS PR. LILLESTRØM. Vinduskonvolutt 155 x 126 mm.

LILLESTRØM 26. X. 34, «Offentlig sak» i verdiklisjeen. Endret tekst i firmaklisjéen: KJELLER / FLYFABRIKK. Verdiklisjé med «Offentlig sak» innført med Sirkulære av 10. juli 1933. Påtrykt avsender: KJELLER FLYFABRIKK / KJELLER FLYVEPLASS, PR. LILLESTRØM Vinduskonvolutt 154 x 126 mm.

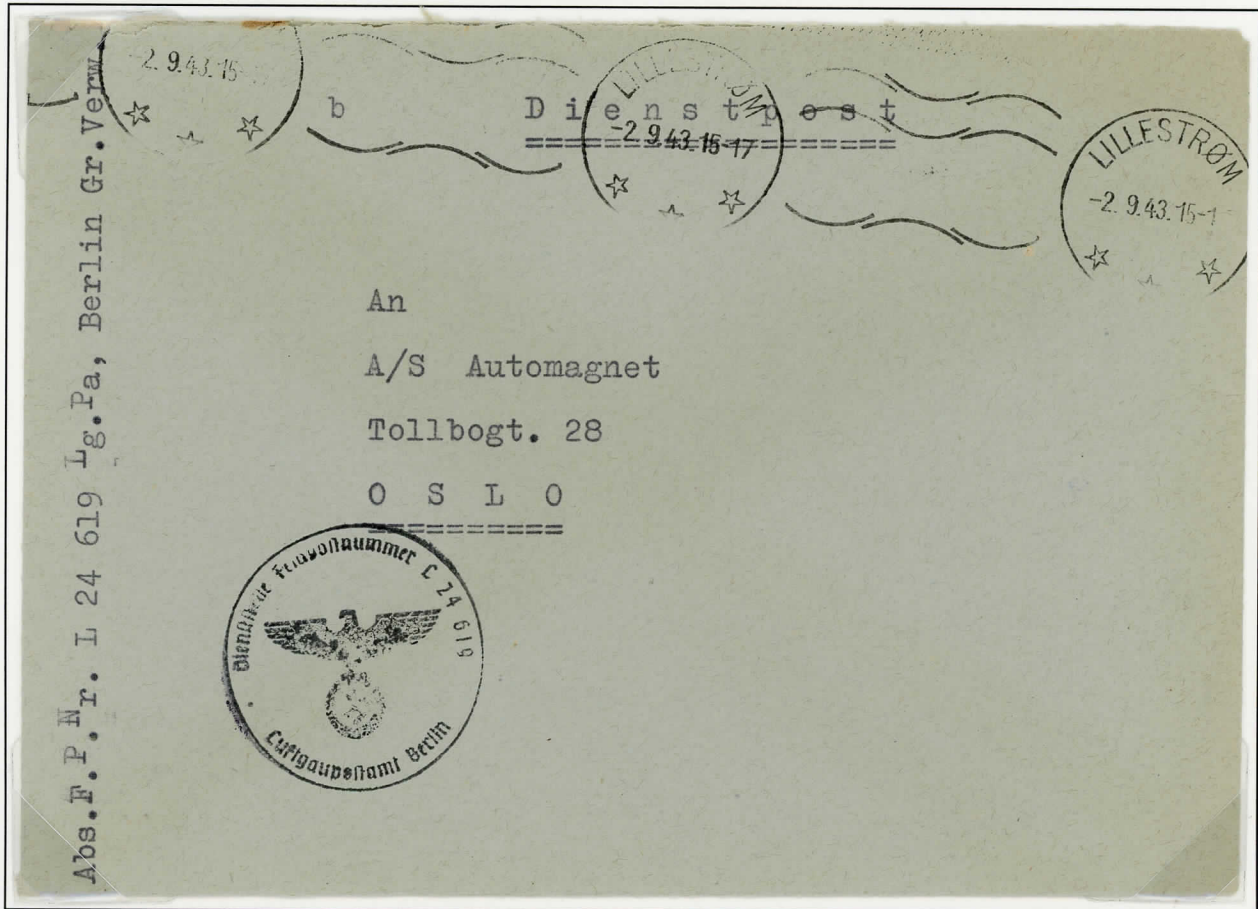
LILLESTRØM 31.VII. 42, «NORGE / POST» i verdiklisjeen, tatt i bruk igjen av Kjeller flyfabrikk i 1940. Ny vinduskonvolutt i standardformat C6, med påtrykt avsender: KJELLER FLYFABRIKK / KJELLER FLYGEPLASS PR. LILLESTRØM. Brukt samtidig med gammel type.

Portofreie Dienstsache, maskinstempel LILLESTRØM 20.12.40. Okkupasjonsmakten forlangte at alle deres innenrikske postsendinger skulle sendes portofritt. Dette ble formalisert gjennom melding i *Sirkulære* av 19. juni 1940. Sendingene skulle være påtrykt «Portofreie Dienstsache». Mange former for stempel og påskrift ble benyttet, som sendingene i eksponatet viser. Som avsender står påstemplet «BAULEITUNG DER LUFTWAFFE / KJELLER». Tyskerne begynte anleggsvirksomhet på Kjeller allerede i april 1940. Kontakt med sivile norske firma var nødvendig, slik dette viser.

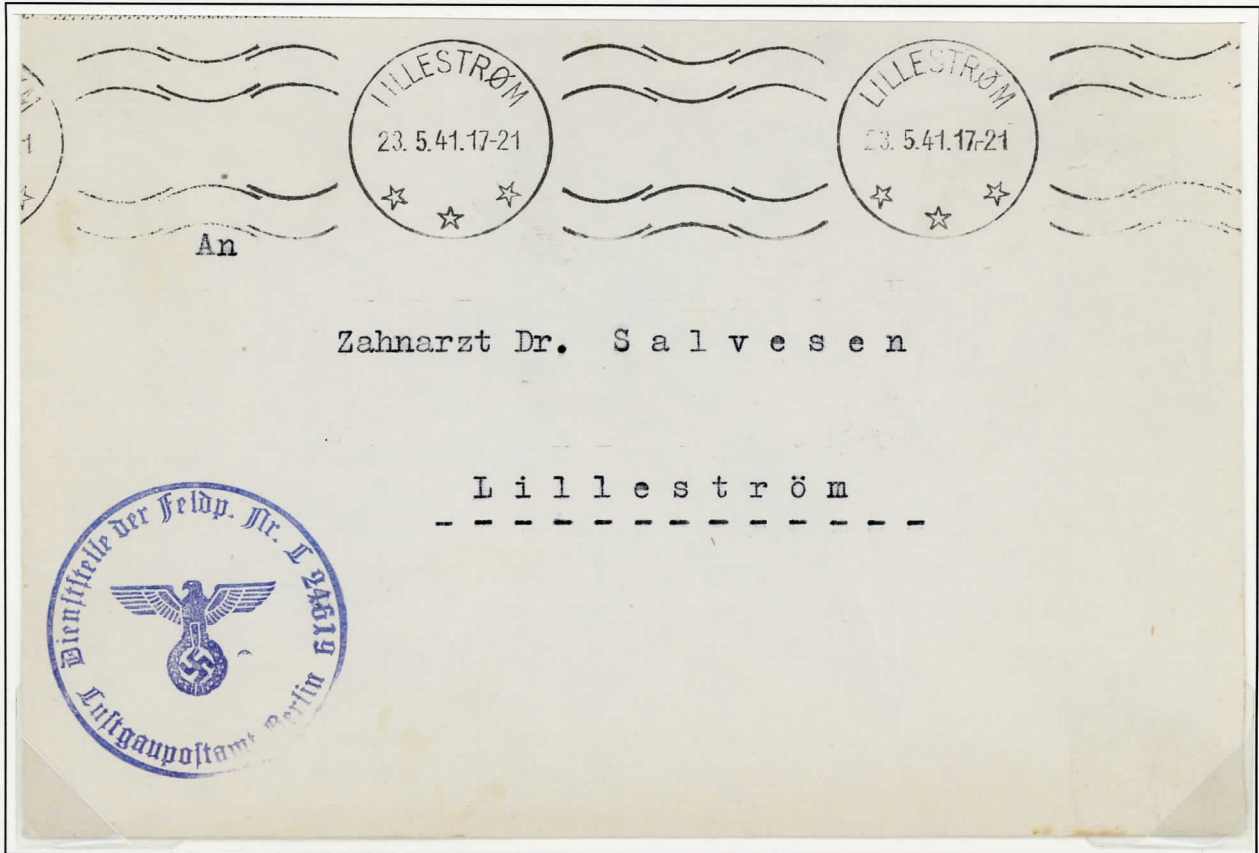
Klipp fra innenrikske norske postanvisninger, innlevert LILLESTRØM 17 VI 41 (øverst) og -3-7-41 (de to nederste). Portoen for postanvisning t.o.m. beløp 10 kr var 25 øre, og t.o.m. 100 kr var 35 øre. Frimerkene er oppå stemplet: «Dienststelle der Feldp. nr. L 24619 / Luftgaupostamt Berlin.» Dette var feltpostnr. til Flughafen-Kommandantur, Kjeller. Kontroll at beløpet samsvarer med portoen kan være en forklaring, men portofrihet ble brukt også i anvisningstjenesten.

Portofreie Dienstsache, stempel LILLESTRØM -2.9.43. 15-17. Påskrevet «Dienstpost» med maskin, sendt til Oslo. Stemplet med feltpoststempel: "Dienststelle Feldpostnummer L 24 619 / Luftgaupostamt Berlin", brukt som brevstempel, fra sept. 40 til juli 42 tilhørte det Flughafen-Kommandantur 1/N (E), på Kjeller. Flere verkstedenheter kan ha sendt dette.

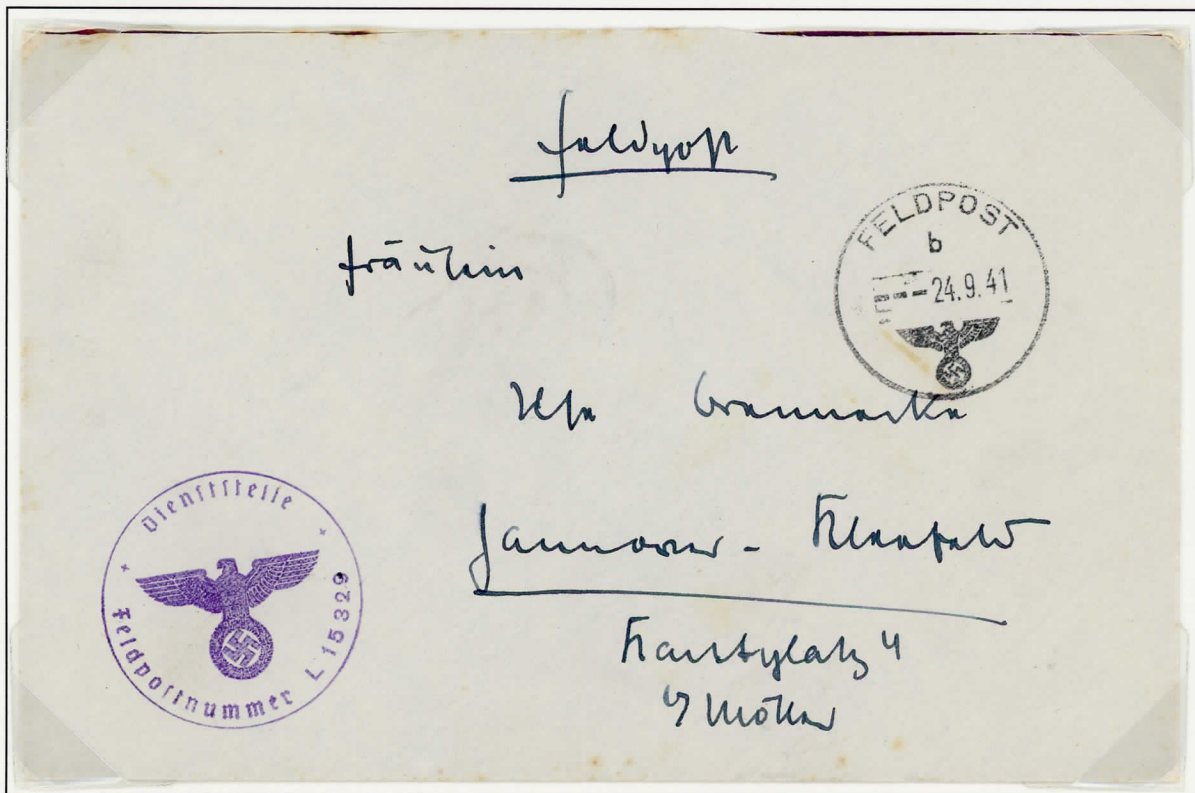

Portofreie Dienstsache, datostemplet «FELDPPOST b» 23.1.41. Merket ellers som ovenfor, men med en annen type av brevstempelet L 24619. Konvolutt fra DAIMLER-BENZ MOTOREN G. m. b. H. GENSHAGEN (Kreis Teltow). Brukt av monteringsverkstedet til Daimler-Benz, som senere «ble knust til pinneved» under bombeangrepet i 1943.

Brev fra okkupasjonsmakten til en lokal tannlege i Lillestrøm, maskinstempel LILLESTRØM 23.5.41.

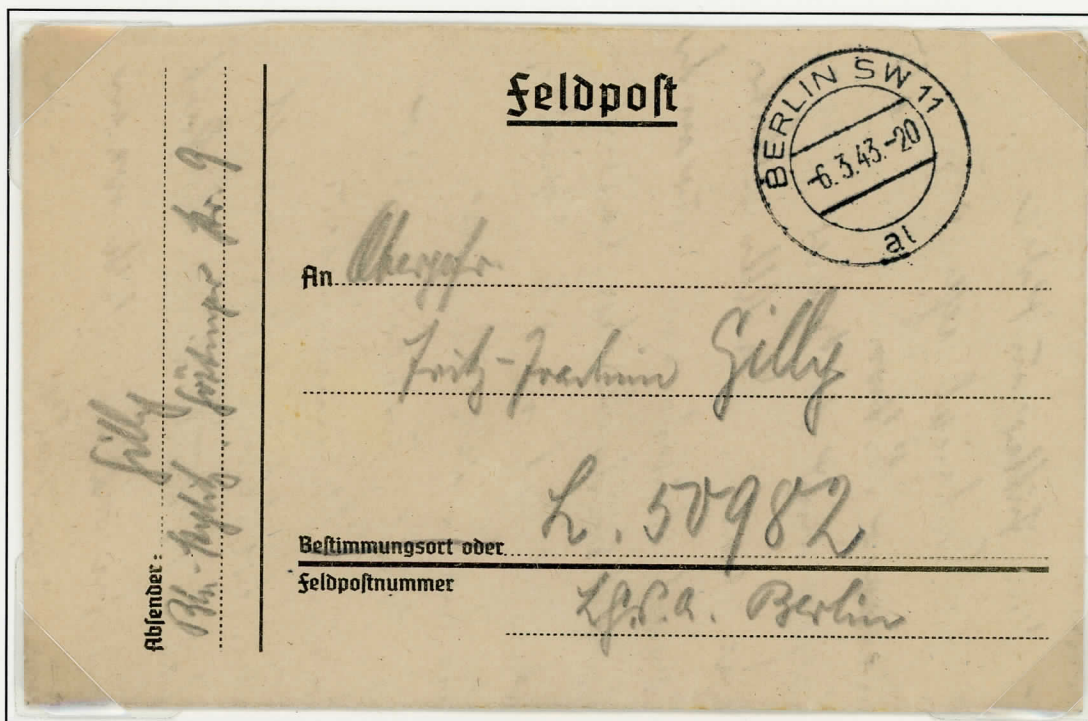
Tysk portofri tjenestesak med brevstempel: «Dienststelle der Feldp. nr. L 24619 / Luftgaupostamt Berlin.»
 Selv om okkupasjonsmakten kanskje var selvforsynt med helsepersonell, og bygget et eget hospital på Kjeller, hadde de åpenbart behov for tjenestene til en norsk tannlege i 1941. «Zahnarzt Dr. Salvesen», Julius Oscar Salvesen i Lillestrøm.
 Han var utdannet til tannlege i Greifswald og Würzburg i Tyskland, og var selvfølgelig god i tysk.

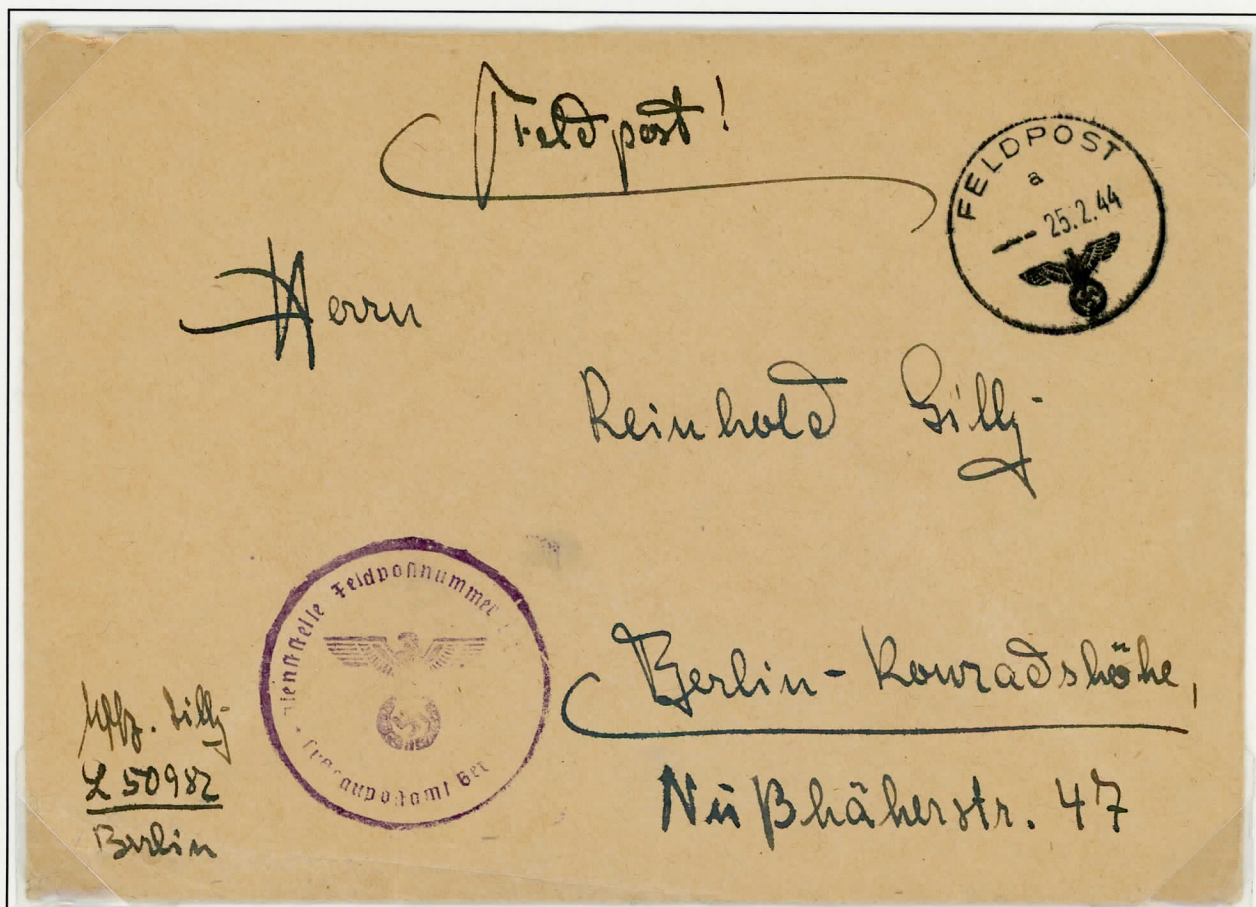
Tysk feltpost, datostempel FELDPOST / b 24.9.41, samt brevstempel «Dienststelle / Feldpostnummer L 15 329».

Dette tilhørte da «Luftgau Sanität Ausbildungsabteilung Norwegen». Avdelingen utdannet sanitetspersonell til Luftwaffe i Norge. Ukjent plassering, men ikke usannsynlig at den var kommet til Kjeller i september 1941, den hadde tidligere vært plassert i Preussen. Avdelingen på Kjeller fikk en litt annen betegnelse fra juli 1942. Den holdt til i et hus som lokalbefolkningen kalte «sykehuset». Avsender var offiser og lege.

14. TYSK OKKUPASJON. Feltpost, «Flak Regiment 162 - Regimentstab»

Tysk feltpost (fra hjemmet til fronten), datostemplet BERLIN SW 11, -6.3.43. Adressert til «Obergefreiter Fritz-Joachim Gilly / L. 50982 / L.p.g.a. Berlin». Dette var tilstrekkelig adresse for et feltpostbrev. Feltpostnummeret tilhørte «Flak Regiment 162, Regimentstab», som holdt til på Kjeller. Perioden med dette nummeret er fra tidligst mai 1942 og til senest februar 1944. *Flak* er en forkortelse for *Flugzeugabwehrkanone*, antiluftskyts, som var plassert rundt omkring i distriktet for å beskytte anlegget på Kjeller mot luftangrep og bombing.

Tysk feltpost (fra fronten til hjemmet), datostempel FELDPOST / a 25.2.44, samt brevstempel «Dienststelle Feldpostnummer (L 50 982) / Luftgaupostamt Berlin». Nummeret er ikke lesbart i avtrykket, men avsender har håndskrevet avsenderadressen «L 50 982 / Berlin». Brevet er adressert til «Herr / Reinhold Gilly / Berlin – Konradshöhe.» Denne siden viser dermed eksempel på en familiekorrespondanse mellom en far hjemme i Berlin, og sønnen som er tysk underoffiser og stasjonert på Kjeller.

Stempel bak (forminsket kopi)
«CONTROL SECTION»,
8. februar 1944.

Brev hjemmefra til amerikansk sersjant som omkom da flyet hans styrtet i Nordsjøen etter det allierte bombeangrepet på Kjeller, 18. november 1943. Sendt fra Boston 15. november 1943, adressert til «Sgt. Joe (Joseph) Gallagher / 44 Bomb GRP (H) / 67 Bomb Sq. A.P.O. 634, / N.Y.C., N.Y.» APO 634 = 8th Air Force, England. Påført «Missing» (savnet), attestert av 1st Lieutenant JB Ramsey, senere «Verified» (bekreftet), og påført linjestempel: «RETURN TO SENDER / VERIFIED / 1ST BASE POST OFFICE».

18. november 1943 angrep amerikanske «Liberator» bombefly den tyske basen og flyplassen på Kjeller. Flyene kom fra England på dagtid uten jager eskorte. De hørte til *Second Air Division U.S. 8th Air Force*, og *Bomb Group's* som deltok var 392nd, 93rd, 389th og 44th. Amerikanerne oppgir at det var 108 bombefly, og 838 bomber ble sluppet, 80 % av målet var ødelagt. Mange amerikanske tap, blant annet flyet fra 44th Bomb Group med nevnte Sgt. Joseph Gallagher. Også norske liv gikk tapt ved bombingene, og et ukjent antall tyske militære.

Nedre Romerike, tirsdag 23 nov. 1943

†
Vår høyt elskede mamma og pappa, svigerforeldre, besteforeldre, og kjære søster

Borghild Hagen

og

Materialforvalter

Bernt L. P. Hagen

ble plutselig revet bort fra oss.

Kjeller, 18. november 1943.

Vivi og Kåre Hansen.

Bernt og Lill.

Geir, barnebarn. Søskn.

Begraves fra Skedsmo kirke onsdag 24. ds. kl. 2.

På Kjeller er flere privathus mer eller mindre ødelagt. Materialforvalter Hagen og frue, som var på veg til tilfluktsrom ble rammet og drept på stedet. En del andre sivilpersoner der oppe ble skadet og innlagt på sykehus. I Skedsmo bygd er det også flere mber, hvorav

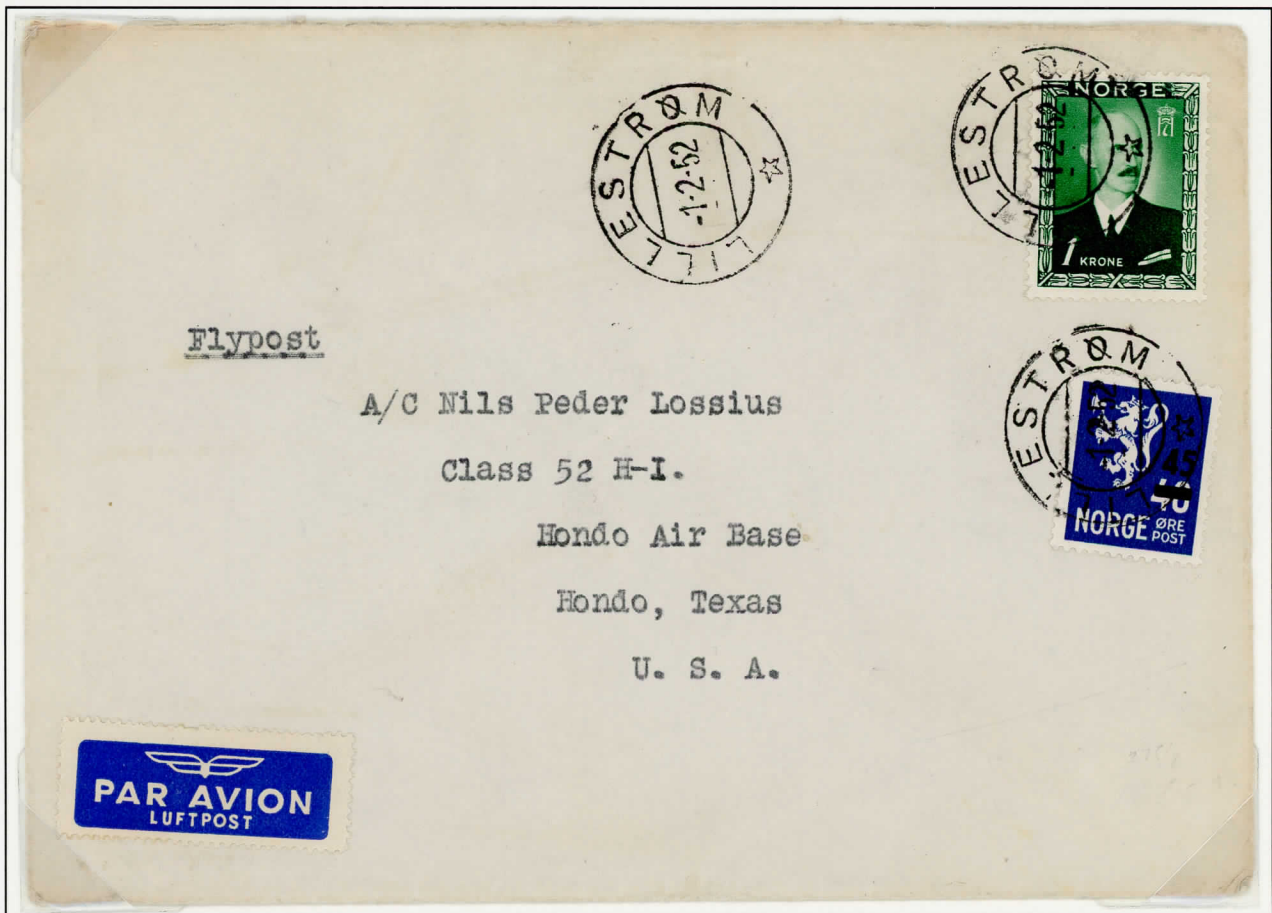
← Kopi(er) fra avisen «Nedre Romerike», som utkom i Lillestrøm.

Trykksak konvolutt, sendt til materialforvalter Bernt L. P. Hagen, etter at han hadde begynt sin tjeneste på Kjeller. Stemplet Kristiania, 1923? Han og hans kone ble drept av bombe, 18. november 1943, på veg til tilfluktsrom, ikke langt fra deres hjem på Kjeller. (Proveniens: posthistorikeren Geir Kaasa, som er «Geir, barnebarn.» i annonsen.)

Brev fra «LUFTFORSVARETS FLYGESKOLE», etablert på Gardermoen i 1946 etter overføring fra England. Flyttet til Rygge sommeren 1949. Stemplet FELTPOSTKONTOR / N° 1, -3 VI 48, det vil si Gardermoen feltpostkontor. Uttaksflygning for videreutdanning i USA foregikk til dels fra Kjeller i 1950. November 1950 var det slutt.

Brev til Air Cadet Nils Peder Lossius fra Lillestrøm, under utdanning på Hondo Air Base i Texas, USA i 1952. Luftpostbrev stemplet LILLESTRØM (type TA) -1-2-52. Etter 1950 foregikk ingen del av flygerutdanningen på Kjeller.